

รายวิชา การออกแบบและเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว22105

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา

ครูผู้สอน ครูเจนจิรา โคตรวงศ์

ครูอลงกรณ์ สุวรรณเพชร

วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่า “การสร้างเก้าอี้”

ต้องเริ่มจากขั้นตอนใดบ้าง

ในกระบวนการออกแบบ

เชิงวิศวกรรม

สรุปคำตอบ

สรุปกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
“การสร้างเก้าอี้” เป็นขั้นตอนดังนี้

1. ระบุปัญหา
2. รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
3. ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา

สรุปคำตอบ

สรุปกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
“การสร้างเก้าอี้” เป็นขั้นตอนดังนี้

4. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา
5. ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข
วิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

สรุปคำตอบ

สรุปกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
“การสร้างเก้าอี้” เป็นขั้นตอนดังนี้

6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา
ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

สรุปคำตอบ

การสร้างเก้าอี้ อาจเริ่มจากการระบุปัญหา
ความต้องการ เช่น ต้องการสร้างเก้าอี้
ทำงาน ที่มีลักษณะรับน้ำหนักได้มาก
จากนั้นรวบรวมข้อมูล โดยศึกษา
ส่วนประกอบ รูปทรงของเก้าอี้ ขนาด
รวมถึงวัสดุในการสร้าง

สรุปคำตอบ

ออกแบบโดยอาจทำเป็นภาพร่างหรือภาพ
3 มิติ เมื่อได้แบบที่ต้องการแล้ว วางแผนและ
ดำเนินการสร้างเก้าอี้ ทดสอบและประเมินว่า
เก้าอี้ที่สร้าง สามารถตอบโจทย์กับปัญหาที่มี
ได้หรือไม่ เมื่อพบปัญหาในการทดสอบให้
ปรับปรุงซ่อมแซม จากนั้นนำเสนอวิธีการสร้าง

สรุปคำตอบ

การแก้ปัญหาตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

จะช่วยให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นขั้นตอน

ช่วยให้นักเรียนลดข้อผิดพลาด ลดทรัพยากรที่ใช้

ในการทำงานอีกด้วยและยังสามารถนำกระบวนการนี้

ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

“ระบุปัญหา”

การทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาหรือความต้องการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของสถานการณ์ปัญหาอย่างชัดเจนแล้วกำหนดขอบเขตของปัญหา

กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

“ระบุปัญหา”

ตัวอย่างเช่น การสร้างเก้าอี้ อาจเริ่มจากการระบุปัญหาความต้องการ โดยสอบถามความต้องการของผู้ใช้ จากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาเขียนสรุปเป็นกรอบของปัญหาที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการปัญหาต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา
และสรุปกรอบของปัญหา

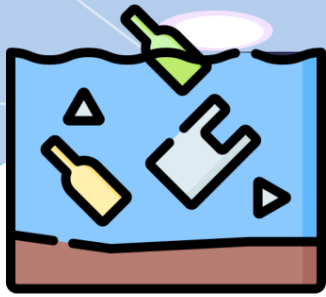

บัตรภาพ ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง

นักเรียนจับคู่และร่วมกัน
วิเคราะห์ว่ามีสาเหตุ
และปัจจัยใดบ้าง
และส่งผลกระทบต่อด้านใด
โดยเขียนลงในกระดาษโพสอิท

บัตรภาพ ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง

- ใบที่ 1 สาเหตุและปัจจัย
  - ใบที่ 2 ส่งผลกระทบ
- จากนั้นนำมาติดบนกระดาน
หรือบนโต๊ะของนักเรียน

ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง

สาเหตุและปัจจัย

1. จำนวนของประชากรเพิ่มขึ้น
การขยายตัวของชุมชน ที่อยู่อาศัย
2. การเติบโตของระบบอุตสาหกรรม
โรงงาน
3. ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่ายและมีวิธี
กำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง

ส่งผลกระทบต่อ

1. ทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน เมื่อฝนตกก็ไม่สามารถระบายน้ำฝนได้ จึงเกิดสภาพน้ำท่วมขังตามถนนสายต่าง ๆ ตามตรอกซอกซอย และผลที่ตามมาก็คือ การเดินทางไปตามเส้นทางเหล่านี้ลำบากขึ้น การจราจรก็ติดขัดและถนนหนทางอาจจะได้รับความเสียหาย

ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง

ส่งผลกระทบต่อ

2. ทำให้เกิดความสกปรกในดิน น้ำ อากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและแมลงวัน เสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
3. ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความรำคาญ ทำให้เกิดทัศนอุจาด ชุมชนขาดความสวยงาม

คำถามชวนคิด

เราจะรู้ได้อย่างไรว่า
อะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของ
ปัญหาขณะนี้ และสามารถระบุ
และแก้ปัญหาคือตรงจุด

การสรุปกรอบของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H

5W1H เป็นเทคนิคการวิเคราะห์รูปแบบหนึ่ง ด้วยการใช้ทักษะการตั้งคำถาม ใช้เพื่อการจำแนกองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือปัญหา การตั้งคำถาม 5W1H ประกอบด้วย

การสรุปกรอบของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H

What (อะไร)

ปัญหาหรือความต้องการคืออะไร เป็นการบอก
ลักษณะของปัญหา หรือผลที่เกิดจากปัญหา หรือความ
ต้องการคืออะไร

Who (ใคร)

ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นกับใคร เป็นการบอก
รายละเอียดของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาหรือความต้องการ
เช่น อายุ เพศ อาชีพ พฤติกรรม

Why (ทำไม)

ทำไมจึงเกิดปัญหาหรือความต้องการ เป็นการ
บอกสาเหตุของปัญหาหรือความต้องการ

When (เมื่อใด)

ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นเมื่อใด เป็นการบอกช่วงเวลาหรือสถานการณ์ ที่เกิดปัญหาหรือความต้องการ

Where (ที่ไหน)

ปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นที่ไหน เป็นการบอกสถานที่ สภาพแวดล้อมหรือ ตำแหน่งที่เกิดปัญหาหรือความต้องการ

How (อย่างไร)

ปัญหาหรือความต้องการมีลักษณะอย่างไร
เป็นการบอกความต้องการที่เกิดจากผลของ ปัญหา
มีลักษณะอย่างไร และแนวทางการแก้ปัญหาหรือ
สนองความต้องการควรทำอย่างไร

ตัวอย่างการเขียนกรอบของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H

1. วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา
แล้วระบุปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อม
กับสาเหตุของปัญหา

ตัวอย่างการเขียนกรอบของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H

จากภาพสถานการณ์ดังกล่าว
พบปัญหาและสาเหตุ
ที่อาจทำให้เกิดปัญหาดังนี้

ปัญหาขยะในโรงเรียน	สาเหตุของปัญหา
1. ขยะล้นถัง	คนทิ้งขยะมาก ถังขยะไม่เพียงพอ ไม่มีเจ้าหน้าที่นำขยะไปทิ้งหรือเว้น ช่วงเป็นระยะเวลานาน
2. ขยะส่งกลิ่นเหม็น	มีขยะเปียกอยู่ในถัง
3. แมลงวันตอมถังขยะ	ขยะเปียกส่งกลิ่นให้แมลงวันตอม

เลือกปัญหามา 1 ปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขจากนั้นใช้คำถาม 5W1H มาวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่การเขียนสรุปกรอบของปัญหา

ตัวอย่างการเขียนกรอบของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H

ปัญหาที่เลือก

ขยะล้นถัง

ปัญหาขยะในโรงเรียน	สาเหตุของปัญหา
1. ขยะล้นถัง	คนที่ทิ้งขยะมาก ถังขยะไม่เพียงพอ ไม่มีเจ้าหน้าที่นำขยะไปทิ้งหรือเว้นช่วงเป็นระยะเวลานาน
2. ขยะส่งกลิ่นเหม็น	มีขยะเปียกอยู่ในถัง
3. แมลงวันตอมถังขยะ	ขยะเปียกส่งกลิ่นให้แมลงวันตอม

เลือกปัญหามา 1 ปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขจากนั้นใช้คำถาม 5W1H มาวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่การเขียนสรุปกรอบของปัญหา

ปัญหาที่เลือก “ขยะล้นถัง”

5W1H	ปัญหาขยะล้นถัง
What (อะไร)	- ขยะมีปริมาณมากจนล้นออกมาจากถัง
Who (ใคร)	- ทุกคนในโรงเรียนที่ทิ้งขยะ หรือมีส่วนในการทำให้เกิดขยะ (รวมถึงแม่ค้าที่เป็นผู้ขายและนักเรียนที่เป็นผู้ซื้อ) - ผู้ที่ต้องการแก้ปัญหา

ปัญหาที่เลือก “ขยะล้นถัง”

5W1H	ปัญหาขยะล้นถัง
Why (ทำไม)	<ul style="list-style-type: none"> - ขยะมีปริมาณมากเกินไป - ถังขยะมีขนาดเล็กเกินไป - ขยะบางชนิดมีปริมาตรหรือพื้นที่ว่างด้านใน ทำให้มีที่ว่างในถังขยะ เช่น ขวด หรือแก้วพลาสติกเปล่า

ปัญหาที่เลือก “ขยะล้นถัง”

5W1H	ปัญหาขยะล้นถัง
When (เมื่อใด)	- การทิ้งขยะเกิดขึ้นทุกช่วงเวลา แต่จะมีปริมาณมากที่สุด คือ ช่วงพักกลางวัน
Where (ที่ไหน)	- ที่ตั้งถังขยะบริเวณลานที่นั่งพักผ่อนใกล้โรงอาหาร
How (อย่างไร)	- หาวิธีการลดปริมาณของขยะ เพื่อเพิ่มพื้นที่ของถังขยะ

สรุปเป็นกรอบของปัญหา โดยใช้รูปแบบการเขียน ดังนี้

“...**(ผู้ที่จะเป็นคนแก้ปัญหาหรือผู้ใช้ผลของการแก้ปัญหา)**...
ต้องการ.....**(ผลลัพธ์ที่ต้องการ)**.....
เพื่อ.....**(ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหา)**.....”

สรุปเป็นกรอบของปัญหา โดยใช้รูปแบบการเขียน ดังนี้

“ (ผู้ที่จะเป็นคนแก้ปัญหาหรือผู้ใช้ผลของการแก้ปัญหา)
ต้องการ..... (ผลลัพธ์ที่ต้องการ)
เพื่อ..... (ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหา) ”

How

ต้องการหาวิธีลดปริมาณของถังขยะประเภทขวดพลาสติก

What

Where

ในถังขยะที่มีมากจนล้นออกมานอกถังบริเวณลานที่นั่ง

Why

พักผ่อนใกล้โรงอาหารเพื่อให้มีที่ว่างในถังมากขึ้น

Who

ทำให้เพื่อนนักเรียนคนอื่นสามารถทิ้งขยะลงในถังได้

When

โดยเฉพาะในช่วงพักกลางวันที่มีการทิ้งขยะมาก

คำถามสรุป

การใช้คำถาม 5W1H

ในการกำหนดกรอบของปัญหา

มีข้อดีอย่างไร

แนวคำตอบ

ทำให้การวิเคราะห์ปัญหา
มีความละเอียด ชัดเจน
และครอบคลุมมากขึ้น

สรุป

การระบุปัญหาหรือความต้องการ
ในชุมชนหรือท้องถิ่นจะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์
ของปัญหาโดยใช้คำถาม 5W1H จากนั้นสรุปเป็น
กรอบของปัญหาที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถระบุและ
แก้ปัญหาได้ตรงจุด

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ระบุปัญหา

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ไบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง การกำหนดกรอบของปัญหา
โดยการใช้คำถาม 5W1H
2. ไบกิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง ระบุปัญหาและกำหนด
กรอบของปัญหา

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

